

אגף תכנים, תכניות, הכשרה והשתלמויות

חג הסיגד

בפעילות, נבחן היבטים שונים של חג הסיגד ואת הערכים הגלומים בו.
נערוך דיון במשמעות החג לבני הקהילה האתיופית היום ולחברה הישראלית כולה.

מקור

על פי המסורת, יהודי אתיופיה מיוחסים לשבט דן, שצאצאיו גלו מארץ ישראל לפני חורבן בית ראשון.

קראו עוד...

מטרות

- להכיר את המקור לחג הסיגד, את מנהגי החג ואת הערכים העומדים במרכזו.
- להבהיר את הקשר בין חג זה למועדי ישראל האחרים.
- לעמוד על משמעות שילוב החג בלוח השנה היהודי-ישראלי.

עצרים

סרטון

ברטיסי מידע (נספח 1)

ברטיס משימה קבוצתית

חוק חג הסיגד, התשס"ח-2008

מהלך הפעילות

לפעילות...

נספחים

ברטיסי מידע

מקרא

על פי המסורת, יהודי אתיופיה מיוחסים לשבט דן, שצאצאיו גלו מארץ ישראל לפני חורבן בית ראשון. במהלך השנים, סבלו יהודי אתיופיה רדיפות והתנכלויות בשל יהדותם ואף נדרשו להתנצר. למרות היותם מנותקים משאר הקהילות היהודיות, הם שמרו בחירוף נפש על מצוות ועל מנהגים יהודיים ועל הכמיהה לירושלים.

אחד ממנהגי העדה שנשמרו לאורך דורות הוא חג הסיגד. המקור לחג הסיגד הוא בספר נחמיה (פרקים ח-ט), שבו מתואר טקס שעזרא ונחמיה עורכים לחידוש הברית בין העם להשם. בשובם מגלות בבל, מצאו עזרא ונחמיה כי שארית העם שישבה בירושלים התרחקה מדרכי התורה. עזרא קורא לפני העם בספר התורה, והם מקבלים על עצמם לקיים את הכתוב בו.

המילה "סיגד" פירושה סגידה, השתחוות, והיא מסמלת את האמונה באל.

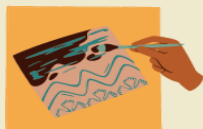
חג הסיגד נחגג חמישים יום לאחר יום הכיפורים, ומנהגיו מזכירים את מעמד קבלת התורה בסיני ומביעים געגועים וכיסופים לציון. מלבד המשמעות הדתיות שיש בחג זה, יש בו משמעות חברתית – הוא משמש הזדמנות ליצירת קשר בין אנשים, לפיוס ולפתיחת דף חדש ביחסים חברתיים.

מאז עליית יהודי אתיופיה לישראל, חגיגות הסיגד מתקיימות מדי שנה בשנה בטיילת ארמון הנציב או בכותל המערבי. בני העדה האתיופית מתכנסים יחדיו, נושאים תפילות לשמירת הברית עם השם וקוראים קטעים מספר נחמיה ומספר ויקרא העוסקים בחידוש הברית עם השם. עם השנים, קיבל החג גון ציבורי, ואישי ציבור רבים משתתפים בטקס החג.

בשנת 2008, חקקה כנסת ישראל את "חוק חג הסיגד", הקובע חג זה כחג רשמי במדינת ישראל.

ציון חג הסיגד בישראל משמש הזדמנות לחוש את הכמיהה ואת הכיסופים של עולי אתיופיה לירושלים ולארץ ישראל ולהכיר במשמעות העמוקה של עלייתם לישראל.

מהלך הפעילות

שלב א' – במליאה (10 דק')

פתיחה

מה אתם יודעים על חג הסיגד? האם השתתפתם בחגיגות חג הסיגד? מה דעתכם על חג זה?

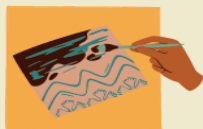
המנחה יקרין [סרטון](#) העוסק בחג הסיגד.

המנחה יתאר בפני המשתתפים את חג הסיגד – חג שמקורו במסורת יהדות אתיופיה ושנקבע כיום חג בלוח השנה היהודי-ישראלי בחוק חג הסיגד ה'תשס"ח – 2008.

חג הסיגד – רקע למנחה

מקורו של חג הסיגד במסורת יהדות אתיופיה. השם "סיגד" הוא מהשורש סג"ד – סגידה, השתחוות. החג חל בכ"ט בחשוון – חמישים יום לאחר יום הכיפורים, והקהילה מציינת בו את חידוש הברית בין העם לאלוקיו ולתורתו, זכר לאמנה המחודשת שכרתו עזרא ונחמיה בין עם ישראל ואלוקיו במאה החמישית לפני הספירה – עם תחילת השיבה לארץ מגלות בבל. בחג הסיגד, יהודי אתיופיה נושאים תפילות ותחנונים לשיבה לציון, והקהילה כולה עורכת חשבון נפש ציבורי, המצטרף לחשבון הנפש שנערך חמישים יום קודם לכן ביום הכיפורים. בישראל, בני הקהילה האתיופית חוגגים את חג הסיגד מדי שנה בשנה בעלייה לירושלים ובתפילה. טקס תפילת החג מתקיים באזור הטיילת בארמון הנציב ובכותל המערבי, שם מתכנסים בני העדה האתיופית לחגוג את החג ולחזק את זיקתם לשורשיהם ולתרבותם.

מהלך הפעילות

שלב ב' – קבוצתי (20 דקות), משמעות החג

המנחה יחלק את הכיתה לארבע קבוצות.
כל קבוצה תקבל [כרטיס מידע](#) המתאר היבט אחר של החג וכרטיס משימה קבוצתית.

כרטיס משימה קבוצתית

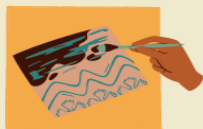
- קראו את קטע המידע שקיבלתם וענו על השאלות.
הכינו את עיקרי הדברים לדיווח במליאה.
- אילו מהמנהגים המוזכרים בקטע מזכירים לכם מנהגים הקשורים בחגים אחרים בלוח השנה היהודי-ישראלי?
 - אילו ערכים גלומים במנהגים ובמסורות שעליהם קראתם בקטע?
 - לדעתכם, האם הערכים שעליהם מושתתים מנהגי חג הסיגד תואמים את ערכי החברה הישראלית כיום? פרטו.

אפשר להציג את סיכום הדברים בדרכים שונות: מצגת, סרטון, הצגה וכד'.

שלב ג' – במליאה (15 דק'), חג הסיגד בלוח השנה העברי

נבקש מנציגי הקבוצות להציג את עיקרי הדברים שעלו בכל קבוצה.
נערוך רשימה של מנהגי החג ושל הערכים הגלומים בהם ונציין את הקשרם ללוח השנה העברי.

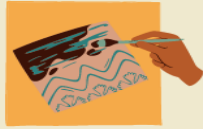

מהלך הפעילות

שאלות לדיון

- הוועדה שניסחה את הצעת חוק חג הסיגד הורכבה מחברי כנסת מכל גווי הקשת הפוליטית ומנציגים של הקהילה האתיופית בישראל. חבר הכנסת שלמה מולה, בן הקהילה האתיופית, תיאר סוגיה שעלתה בקהילה עם עלייתם של ראשוני בני העדה לארץ: "היה ויכוח בארץ בראשית העלייה האם נכון לחגוג את החג הזה." **לדעתכם, האם נכון להמשיך לחוג במדינת ישראל חג שמציין כיסופים לארץ? נמקו.**
- אילו חגים אחרים בלוח השנה העברי קיבלו משמעות שונה לאחר העלייה לארץ ולאחר הקמת המדינה?
- שלמה מולה המשיך ואמר: "התשובה של הקייסים, גם של המנהיגות הצעירה, הייתה שזה חלק מהמסורת שלנו וזה חשוב מאוד שנעביר את זה לעם ישראל." **מה דעתכם על תשובה זו של המנהיגות? פרטו.**
- בחודש יולי 2008, נחקק בישראל "חוק חג הסיגד ה'תשס"ח – 2008" הקובע את חג הסיגד כחג רשמי במדינת ישראל. בדברי ההסבר להצעת החוק שהוגשה לכנסת, נכתב: "אימוץ החג על ידי הכנסת ומדינת ישראל יאפשר את שימורה של מסורת עתיקת יומין ויתרום לתחושת ההזדהות והמעורבות של בני הקהילה האתיופית בחברה הישראלית." **האם אתם מסכימים עם קביעה זו? נמקו.**
- יו"ר הוועדה לניסוח הצעת החוק, הרב מיכאל מלכיאור, אמר בפתיחת הדיונים בוועדה: "מדובר ביום שיוכרז כיום חג במדינת ישראל, ואני מאוד אשמח לקדם את הנושא... אם זה חג ששייך לכולם, אפשר להתווכח." **העלו טיעונים לכאן ולכאן בשאלה זו. מהי עמדתכם בשאלה?**

מהלך הפעילות

שאלות לדיון – המשך

- מה יכולה להיות תרומתו הייחודית של החג לתרבות היהודית-ישראלית?

המנחה יקרא את דבריה של שושנה בן דור – מנכ"לית ארגון למען יהודי אתיופיה – בסיום דיוני הוועדה: "חג הסיגד הוא חג שיכול להיות נכס לכל עם ישראל. כפי שאני מכירה את חגי ישראל, אין חג כמו הסיגד שהוא כולל בתוכו כמה יסודות. קודם כול, כל הנושא של חידוש הברית מדי שנה בשנה. אמנם האירוע בימי עזרא ונחמיה היה אירוע חד-פעמי, אבל יהודי אתיופיה עשו את זה חג שמדי שנה אנחנו מזכירים את חידוש הברית. אנחנו יכולים לומר שיש לנו את זה גם בחג השבועות, ואמנם משותף לחג השבועות וליום הסיגד זה שקוראים מתן תורה בסיני, אבל יחד עם זה הנושא של חידוש הברית מתקשר לזכותנו להיות בארץ ישראל והכמיהה – לא רק להגיע לארץ ישראל אלא להישאר בארץ ישראל. כאשר אנחנו קוראים את התפילות של הסיגד, אנחנו מודעים לקשר בין הברית וקיומנו במדינה הזאת ובארץ הזאת."

**לדעתכם, מהי החשיבות שבחוק חג הסיגד לחברה הישראלית?
מהי חשיבותו לבני העדה האתיופית?**

אפשר לסכם את הדיון הכיתתי ולהציע רעיונות לפעולה באמצעות הכלי הדיגיטלי Tricider.
להסבר על השימוש בכלי לחצו כאן.

נספחים

כרטיסי מידע

קבוצה מס' 1

הזכרת מתן תורה וחיזוק הקשר של הציבור אל התורה

חג הסיגד נחגג בכ"ט בחשוון - כחמישים יום לאחר יום הכיפורים. מרווח זמן זה שבין החגים תואם את מרווח הזמן שבין חג הפסח לחג השבועות – חמישים ימים. הטקס המרכזי של החג נערך על הר גבוה כדי ליצור דמיון למעמד מתן התורה. במהלך הטקס, ראשי הקהילה – **הקייסים** – מוציאים את ה"אורית" (תרגום ספר התורה, כמו "אורייתא" בארמית), קוראים בה ומתפללים. לאחר התפילות, קוראים את מעמד חידוש הברית שבספר נחמיה, וכן קוראים בספר ויקרא פרק כ"ו ובספר דברים פרקים כ"ז-כ"ח. גדול הקייסים פונה אל הקהל ומדגיש את חשיבות קיום המצוות.

קבוצה מס' 2

חידוש הברית עם האל מדי שנה בשנה

חג הסיגד מבוסס על טקס חידוש הברית שנערך בימי שיבת ציון והמתואר בספר נחמיה: "וביום עשרים וארבעה לחדש הזה נאספו בני ישראל בצום ובשקים ואדמה עליהם: ויבדלו זרע ישראל מכל בני נכר ויעמדו ויתודו על חטאתיהם: ויקראו בספר תורת ה' אלהיהם רבעית היום ורבעית מתודים ומשתחוים לה' אלהיהם" (נחמיה ט, א-ג).

בבוקר החג, החוגגים רוחצים ומיטהרים ולובשים בגדים לבנים. באתיופיה, נהגו החוגגים לצום ביום זה (מבוגרי העדה נוהגים כך גם היום). הטקס המרכזי של החג נערך על הר גבוה – שנחשב למקום טהור יותר. במהלך הטקס, הקהל מתוודה על חטאיו, כורע ומשתחוה בידיים פרושות כלפי מעלה. מכאן גם שם החג: "סיגד", מלשון סגידה והשתחוות. בתום התפילות, נישאת דרשה על חשיבות שמירת הברית עם ה' והקייס, מנהיג העדה, מברך את העם על שהוא שומר את הברית ועל חידושה מדי שנה בשנה.

נספחים

קבוצה מס' 3

עידוד הקהילה לשמירה על הזהות היהודית ועל המצוות למרות הקושי ולמרות הבידוד משאר העם

במשך דורות, חלמו יהודי אתיופיה על השיבה לירושלים ועל איחוד מחדש עם שאר היהודים. חג הסיגד היה יום של גיבוש קהילות יהודי אתיופיה. יהודי אתיופיה חשו משמעות מיוחדת בקיום המנהג של חידוש הברית למרות הסבל הכרוך בשמירה על נאמנות לעם היהודי. החג היה להם ליום של קריאה לאל להחזירם לארצם, לציון. אנשים שגרו במקומות רחוקים יצאו למסע כדי להגיע למקומות המרכזיים שבהם נערך טקס החג, מסע שארך לפעמים ימים מספר. תפילות החג, שחוברו במשך הדורות, מדגישות את הזיקה לציון. תפילות החג הביעו ערגה לעיר ירושלים ותקווה להגיע אליה וכן ברכות לשגשוג ולבריאות למען כל היהודים באשר הם. היום, המוני חוגגים מקרב קהילת יוצאי אתיופיה עושים דרכם לירושלים ומתכנסים בטיילת ארמון הנציב המשקיפה על ירושלים ובכותל המערבי.

קבוצה מס' 4

יצירת אחדות בקהילה

חג הסיגד, הנחגג חמישים יום לאחר יום הכיפורים, הוא חג של חשבון נפש ציבורי – התקהלות המונית והכרזה על חידוש הברית – הממשיך את חשבון הנפש שנעשה ביום הכיפורים. באתיופיה, התכנסו חברי קהילת יהודי אתיופיה, נשאו יחד תפילות וקראו יחד באורית – ספר התורה של יהודי אתיופיה. בסיום הטקס, היו תוקעים בחצוצרות ומביעים רצון לחגוג בשנה הבאה בירושלים. בסוף היום, התכנסו כולם בשירה ובריקודים וערכו סעודת מצווה חגיגית. בתחילת הסעודה, בירכו הקייסים – ראשי הקהילות – על הלחם, פרסו אותו וחילקו ממנו לכל המשתתפים. היום, הקייסים נושאים את האורית (תרגום התורה, כמו "אורייתא" בארמית) בתהלכה ססגונית, ונציגי ציבור מגיעים לברך את הקהל. עבור בני הקהילה האתיופית הצעירים, יום זה הוא יום של מפגש חברתי חוויתי.